

Галина Кязимова (м. Одеса)

кандидат історичних наук,
доцент кафедри українознавства,
історико-правових та мовних дисциплін
Одеського національного морського університету
E-mail: sineva2009@gmail.com
ORCID : <https://orcid.org/0000-0001-7453-015X>

VIII міжнародна наукова конференція «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри» (м. Одеса, 4, 14 червня 2021 р.)

4 червня 2021 року на кафедрі українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету відбулася VIII Міжнародна наукова конференція «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри», присвячена 30-й річниці незалежності України.

До участі в організації конференції долучилися у різній мірі очільники й представники наступних поважних установ України: Інститут історії України НАН України, Південний міжрегіональний відділ українського інституту національної пам'яті, Національна спілка краєзнавців України, Державна наукова установа «Інститут модернізації освіти», Державна наукова установа «Енциклопедичні видання», архівосховища та книгозбірні півдня України.

Свій вагомий внесок в роботу міжнародної конференції зробили вчені з Німеччини, з кафедри історії, філософії та теології Університету «Нижній Дунай» (Румунія, м. Галац), Національної ради із вивчення архівів спецслужб та Інституту із розслідування злочинів комунізму і пам'яті румунської еміграції (Румунія, м. Бухарест), Університету «Олександра Іона Куза» (Румунія, м. Яси), Молдовського державного університету (Республіка Молдова, м. Кишинів), Литовського нового державного архіву (Литва, м. Вільнюс). За результатами заходу видано збірник наукових праць, до якого увійшли виступи на круглому столі та наукові статті й інші матеріали під назвою – *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри. Випуск 8. / Відп. редактор Микола Михайлуца, Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 480 с.*

На конференції було представлено більше 70 доповідей, авторами яких стали провідні вчені та науковці з України, Румунії, Республіки Молдова, Німеччини і Литви, а також молоді дослідники – аспіранти та студенти. Тільки когорта докторів наук нараховувала понад 30 осіб, відомих фахівців у різних напрямках історичної науки. Науковий форум обговорив різноманітну історичну, релігієзнавчу та мовознавчу проблематику, але головною складовою стало засідання круглого столу «Становлення державної незалежності: історична практика й історична пам'ять (кінець ХХ – перша чверть ХХІ ст.)».

Конференцію відкрив її модератор – завідувач кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін, доктор історичних наук, про-

фесор Микола Михайлуца. З вітальним словом до учасників форуму звернулася заступниця голови

Професор, д. і. н. Микола Михайлуца відкриває засідання круглого столу, присвяченого 30-й річниці незалежності України

Вітання учасників конференції в режимі онлайн

правління Національної спілки краєзнавців України, провідний науковий співробітник Інституту історії НАН України, докторка історичних наук, професорка Руслана Маньковська, керівник Південного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті Сергій Гуцуляк. Вони зазначили, що кафедра проводить вже восьму конференцію, яка, незважаючи на умови пандемії, зібрала провідних науковців для обговорення нагальних практичних та теоретичних питань та сприятиме розвитку наукових зв'язків різних дослідницьких центрів як України, так і за її межами.

З вітальним словом до учасників круглого столу звернувся проректор з наукової роботи Одеського національного морського університету,

кандидат технічних наук, доцент Олексій Немчук, відзначивши активну роботу кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін ОНМУ у науково-дослідному просторі, у вихованні студентства та побажав успіхів у роботі конференції. Круглий стіл, присвячений 30-й річниці незалежності України, складався з трьох тематичних блоків на яких відбувалося обговорення актуальних питань: «Незалежність: державне будівництво й історична практика», «Державна незалежність: виклики зовнішньої політики», «Державна незалежність: суспільство і пам'ять».

Розпочав наукову частину роботи круглого столу Юрій Земський, д.і.н., професор Хмельницького національного університету, виступивши з доповіддю «Тридцятиліття українського державобудівництва: ідеологія сприяння та спротиву цьому процесу». Доповідач наголосив на тому, що Україні необхідно культивувати національну ідеологію, і саме такий підхід стане запорукою наших успіхів, як у внутрішній, так і в зовнішній політиці.

Ігор Тодоров, д.і.н., професор Ужгородського національного університету в своїй доповіді «Євроатлантичне покликання України в контексті становлення державної незалежності» провів ретельний аналіз документів, які визначали зовнішньо-політичний курс нашої держави, зокрема й у напрямку євроінтеграції та вступу до НАТО.

Вступне слово проректора з НР ОНМУ Олексія Немчука і проф. Ірини Савельєвої

У руслі аналізу зовнішньополітичних проблем була представлена доповідь Артема Філіпенка, магістра державного управління, завідувача сектору досліджень південного регіону Національного інституту стратегічних досліджень та докторанта з Республіки Молдова Георге Балана «Нові підходи до вивчення історії Придністровського конфлікту в контексті російської агресії проти України». Дослідники роблять висновки та формулюють уроки для України з досвіду Придністровського конфлікту в плані вирішення проблеми війни на Сході України.

Цікавим був виступ Алли Киридон, докторки історичних наук, професорки, Заслуженої діячки науки та техніки України, очільниці Державної наукової установи «Енциклопедичне видання» про демаркацію простору взаємодії держави, церкви та суспільства 1991–2021 рр. Доповідачка висвітлила різні етапи стосунків держави, церкви та суспільства за роки незалежності і дійшла висновків, про те, як сформувався новий і досить непростий формат цих стосунків. Такий формат, переконана науковиця, має неодмінно характеризуватися відкритістю та прозорістю, ставати платформою взаємодії у формулюванні спільних задач та цілей.

Вчені з Румунії – Джордже Єнаке, доктор історії, професор Університету «Нижній Дунай» поділився досвідом Румунської держави у будівництві модерної нації та проголошенні «Дня нації», а відомий вчений, професор Молдавського державного університету Анатоль Петренку зупинився на головних етапах, досягненнях та сучасних проблемах Республіки Молдови на шляху до виборювання незалежності. Магістерка наук, директорка Литовського нового державного архіву (м. Вільнюс) Дануте Контрімавічене розповіла про досвід литовського державного архіву по комплектуванню документів, про зміни в інформаційно-комунікаційній діяльності архівних установ. Вона підкреслила, що головна задача архівів стати активними учасниками інформаційної середовища, а не пасивними зберігачами інформації.

Професор О.Лисенко та к.і.н. Т.Пастушенко (Інститут історії України НАН України) презентували учасникам круглого столу державну Концепцію комплексної меморіалізації Бабиного Яру як відображення цивілізаційних, історичних, пам'яткових та соціальних викликів сучасної української держави.

Незважаючи на спілкування в режимі «онлайн», учасники конференції жваво обговорювали доповіді, ставили досить гострі питання та розгортали дискусії.

Після завершення круглого столу почалася робота в секціях. З метою більш детального аналізу історичної свідомості народів та етносів Півдня України, а також факторів, які сприяли їх формуванню і трансформації, організатори конференції запропонували кілька тематичних напрямків, тематика яких була сконцентрована у роботі шістьох секцій.

Секція 1. «Історія народів та етносів Півдня України в часи імперій, тоталітаризму, демократії». Модератор – д. і. н, проф. О. Бачинська (м. Одеса), д. і. н., проф. Ю. Котляр (м. Миколаїв), д. і. н., доцент В. Савченко (м. Одеса), д. і. н, проф. А. Тулуш (Румунія).

Секція 2. «Проблеми української та іноземної термінології і термінографії, мовні взаємовпливи». Модератор – д. філол. наук, доц. С. Форманова, к. філол. наук, проф. В. Стівпець (м. Одеса).

Секція 3. «Духовність, традиції та обрядовість української та «сусідніх» етнокультур». Модератор – д. і. н., доц. Т. Вінцовський, д. філол., наук, доц. О. Стівпець (м. Одеса).

Секція 4. «Історія християнських церков та долі інших конфесій у регіоні». Модератори – д. і. н., проф. Н. Діанова (м. Одеса), д. і. н., проф. О. Тригуб (м. Миколаїв).

Секція 5 та 6. «Роль архівних установ, музеїв та виставок у збереженні та популяризації культурно-історичної спадщини», «Краєзнавство і туризм, природні, соціально-економічні та культурно-історичні складові». Модератори – д. і. н., проф. І. Тюрменко (м. Київ), д. екон. н., проф. І. Савельєва (м. Одеса), д. і. н., проф. Л. Бабенко (м. Полтава).

Актуальні, часто дискусійні доповіді та матеріали до збірки конференції представили доктори та кандидати наук Бачинська Олена, Вінцовський Тарас, Гончарук Тарас, Діанова Наталія, Світлана Форманова (Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова), Савченко Віктор (Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського), Сінкевич Євген (Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького), Шишко Олександр (Одеська національна академія харчових технологій), Микола Михайлуца, Ірина Савельєва, Олександр Стівпець, Росіна Шевченко та Віктор Пахмурний (Одеський національний

морський університет), Циганенко Лілія (Ізмаїльський державний гуманітарний університет), Тригуб Олександр, Морозова Ольга (Чорноморський національний університет ім. Петра Могили. м. Миколаїв), Стовпець Олександр, Крамар Юрій (Волинський національний університет ім. Лесі Українки), Петренко Ірина (ВНЗ Укоопспілки Полтавський університет економіки і торгівлі), Бабенко Людмила (Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г.Короленко), Тюрменко Ірина (Національний авіаційний університет м. Київ), Бажан Олег (Інститут історії України НАН України) та Золотарьов Вадим (ХНУР), Сусоров Віктор (Херсонський національний технічний університет), Житков Олександр (Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В.Винниченка. м. Кропивницький), Вайзе Християн (Німеччина).

Завдяки синхронному перекладу була можливість заслухати та обговорити виступи наших іноземних колег з провідних університетів та інститутів Румунії, Німеччини, Молдови: Миту Іоана-Марія, Тома Тетяна, Міхаїл Раріца, Преуту Христина, Тулуш Артур-Віорел (Румунія), Вайзе Християн (Німеччина), Філат Василе (Республіка Молдова). У роботі конференції взяли участь також аспіранти, краєзнавці – шкільні вчителі та співробітники наукових бібліотек, представники ВМС ЗС України.

Приємно відзначити, що на науковому форумі з провідними вченими спілкувалися аспіранти та студенти.

Студенти ОНМУ – зацікавлені учасники презентації

В умовах складної економічної та епідеміологічної ситуації організатори забезпечили високий науковий та організаційний рівень конференції. До постійних учасників наукового форуму, відомих вчених істориків, краєзнавців, релігієзнавців, мовознавців залучилися нові дослідники, небайдужі до історії та долі України. Всього в науковому заході взяли участь 84 учасника, серед яких 29 докторів наук та 26 кандидатів наук.

За багаторічною традицією ще до відкриття форуму була видана збірка наукових праць, до якої увійшли наукові статті, виступи та матеріали круглого столу, а також матеріали Міжнародної конференції. Кожний учасник конференції,

Учасники філологічної секції міжнародної конференції

наукові бібліотеки України безкоштовно отримали свій примірник. Видання Збірника стало можливим завдяки підтримці голови Одеської обласної державної адміністрації, Почесного громадянина м. Одеси та Одеської області Сергія Рафаїловича Гриневецького. Враховуючи важливість і значущість історичної події в українському державотворенні – 30-річчя незалежності України, організатори і співорганізатори висловили йому сердечну вдячність за розуміння скрутного становища в якому довгі роки перебували науковці.

У продовження другої частини форуму 14 червня 2021 р. в Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці імені М.І. Грушевського відбулася презентація Збірки наукових праць.

Голова Одеської обласної адміністрації Сергій Гриневецький на презентації збірника матеріалів конференції в одеській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Мю Грушевського

Випуск 8. «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри» та круглого столу «Становлення державної неза-

лежності: історична практика й історична пам'ять (кінець ХХ–1-а чверть ХХІ ст.)».

Захід був приурочений до 30-річчя незалежності України та до 25-ї річниці Конституції України. Були запрошені представники державних органів влади, наукових установ та громадської спільноти, студенти ОНМУ. Зустріч пройшла за участю голови Одеської обласної адміністрації Сергія Гриневецького. Звертаючись до учасників зібрання Сергій Рафаїлович підкреслив важливість даної конференції та її проблематики саме для Півдня України, де проживають понад 130 націй та народностей, які належать до 40 релігійних конфесій. Кожний напрямок роботи конференції: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний актуальний в практичному житті, в процесі пошуку компромісів у вирішенні державою нагальних питань сьогодення – тут допомога вчених вкрай необхідна, бо будь яка реформа повинна мати науковий супровід. Далі модератори конференції: професори Віктор Савченко, Ірина Савельєва, Олена Бачинська висловили рекомендації щодо враховування в майбутніх проектах, саме зростання мусульманської спільноти на Одещині і доцільність залучити у сферу наукової проблематики й Туреччину, створити громадянську групу «Чорноморсько- Дунайська ініціатива», до якої увійшли би дослідники, суспільні діячі України, Румунії, Молдови, Туреччини, Болгарії.

У завершальному слові професор Микола Михайлуца висловив наміри на подальше продовження наукового співробітництва та щиро подякував учасникам форуму.

Колективне фото учасників презентації матеріалів конференції